

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERIFIKAAT**

GRAAD 12

AFRIKAANS HUISTAAL V1

NOVEMBER 2025

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 70

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 11 bladsye.

AFDELING A: LEESBEGRIP**Nasien van die leesbegrip:**

- Die fokus is op die begrip van die leesteks. Spel- en taalfoute word nie nagesien nie tensy dit die begrip/verstaan van die teks beïnvloed. (Taal- en spelfoute moet wel aangetoon word.)
- Indien die kandidaat woorde uit 'n ander taal gebruik as die taal waarin die vraestel verskyn, word die vreemde woorde geïgnoreer. Indien die antwoord sonder die vreemde woorde sinvol is, word die kandidaat nie gepenaliseer nie. Indien die vreemde woord in die antwoord vereis word, word dit aanvaar.
- Vir **oop vrae** word geen punte toegeken vir JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE. Die rede/motivering moet oorweeg word.
- Geen punte word vir WAAR/ONWAAR of FEIT/MENING toegeken nie. Die rede/bewys/motivering word oorweeg by die puntetoekenning.
- Vrae wat aanhalings uit die leesstuk verg, word **nie gepenaliseer** indien die aanhalingstekens ontbreek **nie**.
- Waar eenwoordantwoorde gevra word en die kandidaat 'n volsin gee, is dit korrek **mits** die korrekte woord onderstreep of op een of ander wyse uitgelig word.
- Wanneer twee of drie feite/punte vereis word en die kandidaat gee 'n hele reeks, word **slegs** die eerste twee of drie feite/punte nagesien.
- Aanvaar dialektiese variasies.
- Aanvaar by meervoudigekeuse-vrae BEIDE die ooreenstemmende letter met die korrekte antwoord EN/OF die volledige, uitgeskryfde antwoord.

VRAAG 1 (Sien binne konteks na; sien betekenis na, nie woorde/taalgebruik nie.)		
Vraag	Antwoord	Punt
1.1.1	"slimmer fone" – "slimtoestelle" ✓ "dommer breine" – "(digitale) demensie"/"(regte) demensie" ✓ <i>Die kandidaat bied TWEE antwoorde vir EEN punt elk aan.</i>	1 1
1.1.2	Die skrywer wil met "tóg" beklemtoon/waarsku dat die gevolge kontrasterend sal wees./dat te veel skermtyd "digitale demensie" kan veroorsaak./dat slimtoestelle negatiewe gevolge inhou. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
1.2	Paragraaf 1 plaas die leser onmiddellik in die werklikheid dat hy/sy dikwels vergeetagtig is./skep 'n praktiese voorbeeld van die vergeetagtigheid./ Dit gee onmiddellik praktiese voorbeelde van die titel/"dommer breine"/vergeetagtigheid waarmee die leser kan identifiseer./betrek die leser by die scenario wat oor vergeetagtigheid gegee word./ Dit oortuig die leser dat hy/sy meer moet lees, want hy/sy kan dalk 'n slagoffer van digitale demensie wees. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
1.3	Hulle dink vergeetagtigheid is as gevolg van ons gejaagde lewe. ✓ Die ouderdom veroorsaak vergeetagtigheid. ✓ <i>Die kandidaat bied TWEE antwoorde vir EEN punt elk aan.</i>	1 1

1.7	'n Swak postuur/ Ongesonde eetgewoontes/ Min fisieke oefeninge/ Swak asemhalingstegnieke/ Vergeetagtigheid ✓✓✓✓ <i>Die kandidaat bied VIER antwoorde vir EEN punt elk aan.</i>	4
1.8	Die woord "vasgevang" is funksioneel, want dit beklemtoon hoe intensief die mense by sosiale media betrokke is./dat hulle nie van sosiale media weggeskeur kan word nie./verslaaf aan sosiale media is. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
1.9	Hulle moenie die rekenaar/foon gebruik as dit nie vir hulle werklik van nut is nie./ (Hulle moenie) net die eerste dele/begin van paragrawe lees (nie)./ (Hulle moenie) sinlose dinge lees (nie)./ Doellose skermtyd ✓✓✓ <i>Die kandidaat bied DRIE antwoorde vir EEN punt elk aan.</i>	3
1.10	Ja Die oplossing word (in paragraaf 11) gegee dat jy op 'n doel moet fokus./by 'n tydsbeperking moet bly. OF Nee Paragraaf 11 bied nie praktiese oplossings/stappe vir hierdie omvattende probleem nie. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
1.11	Kinders moet "Wag tot Graad 8"./ Geen fone moet by skole toegelaat word nie./ (Hulle moet) die "Neuro Heroes"-kursus (volg)./ Dr. (Marlena) Kruger/hello@technolifewise.org/www.technolifewise.org kontak. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
1.12	Die kinders is gelukkig./tevrede./positief./geïnteresseerd. ✓ Die ouers is paniekerig./bekommerd./magteloos./moedeloos./negatief. ✓ <i>Die kandidaat bied soortgelyke antwoorde vir EEN punt elk aan.</i> <i>Die kandidaat kan die emosies omskryf.</i>	1 1
1.13	Die retoriese vrae betrek die leser deur hom/haar te laat nadink oor die kind se betrokkenheid by die virtuele wêreld./ Die retoriese vrae lig die gevaar van die kinders se skermtyd uit./ Die retoriese vrae speel op die ouers se gevoel om iets aan die kind se betrokkenheid by die internet/sosiale media te doen. ✓✓ <i>Die kandidaat bied TWEE soortgelyke antwoorde vir EEN punt elk aan.</i>	2

1.14.1	<p>Dr. Marlena Kruger is 'n kenner van/fokus op mense wat aan digitale verslawing ly (se rehabilitering). ✓</p> <p><i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i></p>	1
1.14.2	<p>Dit is noodsaaklik, omdat digitale demensie reeds by jong kinders voorkom./ Vroeë digitale blootstelling aan selfone het negatiewe kognitiewe gevolge./ Kinders se breinontwikkeling/konsentrasievermoë moet beter beskerm word.</p> <p style="text-align: center;">OF</p> <p>Dit is nie noodsaaklik nie, want indien kinders geleer word om tegnologie sinvol/ verantwoordelik/met beperkings te gebruik, sal dit nie 'n probleem skep nie. ✓</p> <p><i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i></p>	1
		[30]

AFDELING B: OPSOMMING**VRAAG 2****Nasien van die opsomming**

- Die nasien van die opsomming word baseer op die insluiting van die relevante feite in die teks wat met die vraag ooreenstem.
- Opskrif/titel: Daar word nie van kandidate verwag om die leesstuk van 'n opskrif/titel te voorsien nie.
- Kandidate moet die opsomming in hul eie sinne, in enige volgorde skryf.
- Slegs wenke wat in volsinne aangebied word, verdien punte.
- Rofwerk/bepanning moet duidelik aangedui word. Indien dit nie die geval is nie, word die eerste opsomming nagesien.
- Kandidate moet die korrekte getal woorde aandui.
- Punte word soos volg toegeken:
 - 7 punte vir 7 feite (1 punt vir elke feit)
 - 3 punte vir taal
 - Totale punte: 10
- Verspreiding van punte vir taal wanneer die kandidaat nie woordeliks aangehaal het nie:
 - 1–3 feite korrek: Ken 1 punt toe.
 - 4–5 feite korrek: Ken 2 punte toe.
 - 6–7 feite korrek: Ken 3 punte toe.
- Verspreiding van punte vir taal wanneer kandidaat woordeliks aangehaal het:
 - 6–7 direkte aanhalings: Ken geen punte vir taal toe nie.
 - 4–5 direkte aanhalings: Ken 'n maksimum van 1 taalpunt toe.
 - 2–3 direkte aanhalings: Ken 'n maksimum van 2 taalpunte toe.

LET WEL:

- Tel van woorde:
 - Nasieners moet die aantal woorde wat gebruik is, tel.
 - Geen punte word afgetrek as die kandidaat nie die getal woorde aangedui het nie of as die getal woorde wat gebruik is, verkeerd aangedui is.
 - As die getal woorde oorskry is, lees tot by die laaste sin waarin die getal woorde oorskry word en ignoreer die res van die opsomming.
 - Korter opsommings wat die vereiste aspekte bevat, mag nie gepeenaliseer word nie.

NASIENSIMBOLE

V	Onvolledige sin	H	Herhaling
^	Onvolledige feit	S	Stelling
A	Aanhaling	F	Feitefout

MOONTLIKE PARAGRAAF

Vra vir die ontvanger of hy/sy in 'n posisie is om 'n stemnota te ontvang. Hou ook jou boodskappe kort en gefokus. Moenie mense se tyd mors met 'n heen-en-weer praterie nie. As jy baie het om te sê, breek jou boodskap in kleiner brokkies op. Berei voor wat jy wil sê, sodat jy nie afdwaal nie. Moenie stemnotas gebruik om kontakbesonderhede oor te dra nie. Moenie stemnotas vir belangrike inligting vir werk gebruik nie. Laastens: moenie iets wat verkleinerend is/jou in 'n slegte lig kan stel, aanstuur nie.

[Getal woorde: 89 woorde]

OF

AANHALING UIT TEKS		MOONTLIKE BEWOORDING
... vra of die ontvanger in 'n posisie is om 'n stemnota te ontvang.	A	Vra vir die ontvanger of hy/sy in 'n posisie is om 'n stemnota te ontvang.
... niemand wil luister hoe jy hul tyd mors met 'n klomp heen-en-weer praterij nie ... moet jy jou boodskappe kort en gefokus hou.	B	Hou jou boodskappe kort en gefokus./ Moenie mense se tyd mors (met 'n heen-en-weer praterij) nie.
Jy kan die boodskap ook in kleiner brokkies opbreek as jy baie het om te sê.	C	Breek jou boodskap in kleiner brokkies op as jy baie het om te sê.
Moenie die stemnota stuur as dit korter as vyf woorde of net 'n klank is nie.	D	Moenie die stemboodskap stuur as dit korter as vyf woorde/net 'n klank is nie./Moenie kort stemnotas stuur as 'n teksboodskap beter is nie.
... jy moet vooraf minstens vaagweg voorberei wat jy wil sê ...	E	Berei (vooraf) voor wat jy wil sê, (sodat jy nie afdwaal nie.)
Die goue reël is om nooit stemnotas te gebruik om kontakbesonderhede soos foonnommers of adresse oor te dra nie.	F	Moenie stemnotas gebruik om kontakbesonderhede (soos foonnommers/adresse) oor te dra nie.
Moenie stemnotas vir werk gebruik wanneer dit belangrike inligting behels nie, want dit is baie moeiliker om op te volg.	G	Moenie stemnotas (met belangrike inligting) vir werk gebruik nie.
... die stuur van iets wat verkleinerend is jou in groot moeilikheid laat beland. Pasop dat dit jou nie in 'n slegte lig stel nie.	H	Moenie iets wat verkleinerend is/jou in 'n slegte lig stel, aanstuur nie.
		Getal woorde: 90

TOTAAL AFDELING B: 10

3.5	<p>Ja "Buffel" skakel met die naam van die vakansieoord./"Buffelspoort"./ "sterk" skakel met die gedagte van 'n groot afslag./baie goeie aanbod./ Die ongewone intensiewe vorm/neologisme van "sterk" beklemtoon die twee aspekte in die woord. ✓✓</p> <p><i>Die kandidaat kan nie 'n NEE-antwoord aanbied nie. Die kandidaat bied TWEE antwoorde vir EEN punt elk aan.</i></p>	2
3.6	C/Vokaalreduksie ✓	1
3.7	<p>Sakpas/Desemberpromosie, want ek sal dit kan bekostig./ Die gerieflike opgedateerde/opgegradeerde 4-bed-rondawels, want ek hou daarvan om gerieflik te bly./ "...wag op jou" klink asof die uitnodiging eksklusief vir die leser/vir my bedoel is. ✓</p> <p><i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i></p>	1
		[10]

